

Autor i Redaktor:
Grzegorz Grabski

WEWNATRZSZKOLNY SYSTEM DORADZTWA ZAWODOWEGO

opracowany na potrzeby szkół funkcjonujących
w **Zespole Szkół im. Konstytucji 3 Maja w Iławie**
rok szkolny 2017/2018

WSTĘP

Zespół Szkół im. Konstytucji 3 Maja w Iławie jest szkołą ponadgimnazjalną, w której w roku szkolnym 2017/2018 funkcjonują klasy Branżowej Szkoły I stopnia i Technikum. Klasy Technikum to:

- Technik organizacji reklamy
- Technik pojazdów samochodowych
- Technik hotelarstwa
- Technik handlowiec
- Technik żywienia i usług gastronomicznych

Branżowa Szkoła I Stopnia funkcjonująca w Zespole Szkół im. Konstytucji 3 Maja w Iławie posiada klasy:

1. wielobranżowe – uczniowie są pracownikami młodocianymi pobierającymi naukę w Zespole Szkół im. Konstytucji 3 Maja w Iławie oraz uczący się zawodu u Pracodawcy;
2. kształcące w zawodzie ślusarz z praktyką zawodową realizowaną w szkole.

W Branżowej Szkole I Stopnia funkcjonują klasy BS I (cztery klasy pierwsze) oraz klasy II i III dotychczasowej Zasadniczej Szkoły Zawodowej.

Uczniowie tych szkół (technikum i BS I), pomimo wybranej w gimnazjum, drogi rozwoju zawodowego, stają przed kolejnymi wyborami. Często wymagają one szerokiego dostępu do informacji zawodowej oraz profesjonalnej pomocy doradcy zawodowego. Nader często w klasach Technikum zdarza się, iż po rozpoczęciu nauki w szkole, uczeń z różnych powodów jest nieusatysfakcjonowany z dokonanego wyboru edukacyjnego i zawodowego.

W klasach technikum i BS I – uczniowie mają trudności edukacyjne, nie uzyskują satysfakcjonujących wyników w nauce oraz stwierdzają, że wybrany zawód z jakichś powodów im nie odpowiada (dzieje się tak także w trakcie odbywania praktyki zawodowej, w klasie drugiej czy trzeciej). Są to powody do wtórnego dokonania wyboru zawodowego i to w dużo trudniejszej sytuacji „ponownego startu zawodowego”. Taki wtórny start może być bardzo utrudniony z wielu różnych powodów (m.in. pierwotny wybór zawodowy i podjęte już działania, w tym podpisanie umowy z przedstawicielem praktyk; czas podejmowania ponownej

decyzji, ograniczenia w ilości miejsc odbywania praktyk, opinia o uczniu – pracowniku, niewielki rynek pracodawców i miejsc odbywania praktyk itp.). Utrudnieniami mogą być także: stale zmieniający się rynek pracy i jego bardzo turbulentnie zmieniające się warunki zatrudnienia oraz zmiany w samej formule zatrudniania nowych osób. Mamy bowiem do czynienia w Polsce z bezrobociem, koniecznością wielokrotnej zmiany zawodu i miejsca pracy oraz uzupełniania posiadanych kwalifikacji. Równocześnie wskazuje się, iż w niektórych miejscach czy zawodach jest to także „rynek pracownika” – występuje niedobór pracowników w danym zawodzie i/lub na danym terenie. Wymuszać to może mobilność zawodową, o ile przygotujemy uczniów do takiej ewentualności. Jednocześnie rynek pracy stawia coraz wyższe wymagania w zakresie kompetencji a zmieniające się kierunki działalności gospodarczej powodują powstawanie nowych, dotychczas nieistniejących, zawodów. Są to zarówno zagrożenia, jak i szanse dla młodych osób, wchodzących na rynek pracy. Stąd tak ważne staje się wyposażenie uczniów w umiejętności podejmowania decyzji dotyczących kariery zawodowej, które decydują o całej drodze życiowej jednostki. Jednocześnie, jak wcześniej wspomniano, pomimo wyboru drogi zawodowej, niejednokrotnie okazuje się, że dokonany wybór jest niewłaściwy i powinien (a niekiedy wręcz musi) być zmieniony.

Ważnym jest więc stworzenia takiego systemu wspierania uczniów i doradztwa zawodowego, który zapewni uczniom rozwijanie świadomości własnych talentów i uzdolnień, posiadanych kompetencji i zainteresowań – w aspekcie własnych pragnień i ich realizacji w rzeczywistym życiu. Zwłaszcza, iż w klasach technikum nie ma przewidzianych do realizacji godzin doradztwa zawodowego wynikających z Rozporządzenia o ramowych planach nauczania. Uczniom technikum pozostaje jedynie możliwość korzystania z WSDZ i pomocy psychologiczno – pedagogicznej.

System doradztwa ma również zadanie nauczania umiejętności aktywnego poszukiwania pracy, podejmowania racjonalnych decyzji oraz uświadomienie konsekwencji dokonywanych wyborów. Ponadto system doradztwa ma wykształcić u uczniów umiejętność radzenia sobie ze zmianami poprzez szybką adaptacyjnych oraz wychodzenia naprzeciw nowym sytuacjom i wyzwaniom zawodowym, do uczenia się ustawicznego i ciągłego podnoszenia kompetencji, umiejętności i kwalifikacji. Są to kompetencje, które warunkują utrzymanie „dobrej” pracy i szybszy awans zawodowy oraz rozwijanie się przyszłych pracowników.

PODSTAWOWE POJĘCIA:

PORADNICTWO ZAWODOWE

Długofalowe i wieloetapowe działania wychowawcze, towarzyszące jednostce w trakcie jej rozwoju zawodowego. Obejmuje ono udzielanie pomocy uczniom i dorosłym w planowaniu, tworzeniu i rozwoju kariery zawodowej, przynoszącej jednostce satysfakcję i zawodowy sukces.

(por.: *Ogólne zasady funkcjonowania poradnictwa zawodowego w systemie urzędów pracy*. (1996) Wyd. KUP. s. 4, maszynopis)

ORIENTACJA ZAWODOWA

Działania wychowawcze szkoły, rodziców, i innych osób, grup i instytucji - mające na celu przygotowanie młodzieży do planowania kariery zawodowej, których ważnym elementem jest podejmowanie kolejnych decyzji wyboru zawodu i szkoły.

(por.: K. Lelińska: *Założenia i kierunki rozwoju poradnictwa zawodowego w warunkach reformy edukacji* (1999) Problemy poradnictwa psychologiczno - pedagogicznego. Nr 2/11. s. 29)

DORADZTWO ZAWODOWE

Świadczenie pomocy w dokonywaniu kolejnych decyzji wyboru zawodu lub pracy w formie indywidualnej porady zawodowej, poprzez analizę pola problemowego jednostki i udzielenie jej informacji zawodowych, podawanie wskazówek, sugestii oraz instrukcji.

(por.: K. Lelińska: *Założenia i kierunki rozwoju poradnictwa zawodowego w warunkach reformy edukacji*, (1999) Problemy poradnictwa psychologiczno - pedagogicznego Nr 2/11. s. 29)

DORADCA ZAWODOWY

Osoba udzielająca pomocy, w formie grupowych i indywidualnych porad zawodowych, młodzieży i osobom dorosłym w wyborze zawodu, kierunku kształcenia i szkolenia, uwzględniając ich możliwości psychofizyczne i sytuację życiową a także potrzeby rynku pracy oraz możliwości systemu edukacyjnego, współpracując z rodzicami i nauczycielami w procesie orientacji zawodowej uczniów oraz wykorzystując w tym celu wiedzę o zawodach, znajomość psychologicznych i pedagogicznych technik, diagnozę rynku pracy oraz techniczne środki przekazywania informacji zawodowej.

(por.: *Klasyfikacja Zawodów i Specjalności*. 1995. Wyd. MPiPS. Tom V, Zeszyt 2 cz. II. s. 497)

INFORMACJA ZAWODOWA

Zbiory danych potrzebnych jednostce do podejmowania kolejnych decyzji zawodowych oraz związanych z zatrudnieniem. Zakres treści, metod i kanały przekazywanych informacji są dostosowane do etapu rozwoju zawodowego jednostki oraz rodzajów podejmowanych decyzji.

(por.: K. Lelińska: *Przygotowanie uczniów do wyboru zawodu metodą zajęć praktycznych*. (1985). WSiP. s. 35)

INFORMACJA EDUKACYJNA

Zbiory danych potrzebnych jednostce do podejmowania decyzji związanych z dalszym kształceniem.

(opr. G. Sołtysińska)

ZAWÓD

Wewnętrznie spójny system czynności wymagający określonych kwalifikacji, wykonywanych w uregulowany sposób i systematycznie, stanowiący podstawę utrzymania i zapewniający pozycję w społeczeństwie.

(por.: J. Szczepański: *Czynniki kształtujące zawód i strukturę zawodową. Socjologia zawodów.* (1965) KiW.)

WEWNĄTRZSZKOLNY SYSTEM DORADZTWA ZAWODOWEGO (dalej: WSDZ)

Ogół działań podejmowanych przez szkołę w celu przygotowania uczniów do wyboru zawodu, poziomu i kierunku kształcenia. System powinien określać: role i zadania doradcy w ramach rocznego planu działań, czas i miejsce realizacji zadań, oczekiwane efekty, formy i metody pracy.

(opr. A. Łukaszewicz)

Podstawy prawne WSDZ Zespołu Szkół im. Konstytucji 3 Maja w Iławie na rok szkolny 2017/2018

1. Ustawa Prawo Oświatowe (Dz. U. 2017, poz. 59 ze zm.), w szczególności:
Art. 1. System oświaty zapewnia w szczególności:
19) przygotowywanie uczniów do wyboru zawodu i kierunku kształcenia;
Art. 109. 1 Podstawowymi formami działalności dydaktyczno-wychowawczej szkoły są:
7) zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego;
Art. 109. 6. Zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego są organizowane dla uczniów (...) branżowej szkoły I stopnia, (...)
Art. 109. 7. Zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego są realizowane niezależnie od pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu udzielanej uczniom w ramach zajęć prowadzonych w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
2. Ustawa wprowadzająca Ustawę Prawo Oświatowe (Dz. U. 2017, poz. 60)
3. Ustawa o systemie oświaty (Dz. U. 2016, poz. 1943 ze zm.)
4. Rozporządzenie MEN w zmieniające rozporządzenie sprawie zasad organizowania i udzielania pomocy psychologiczno – pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. 2017, poz. 1643)
5. Rozporządzenie MEN w sprawie zasad organizowania i udzielania pomocy psychologiczno – pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. 2017, poz. 1591)
6. Statut Zespołu Szkół im. Konstytucji 3 Maja w Iławie.

CHARAKTERYSTYKA ZESPOŁU SZKÓŁ IM. KONSTYTUCJI 3 MAJA W IŁAWIE

Zespół Szkół im. Konstytucji 3 Maja w Iławie obejmuje:

1. Branżowa Szkoła I Stopnia (zawierająca klasy II i III Zasadniczej Szkoły Zawodowej) – kształcąca w zawodach, dla których określono podstawę programową kształcenia w zawodach;
2. Technikum Hotelarskie – zawód: technik hotelarstwa;
3. Technikum Gastronomiczne – zawód: technik organizacji usług gastronomicznych;
4. Technikum Handlowe – zawód: technik handlowiec;
5. Technikum Pojazdów Samochodowych – technik pojazdów samochodowych;

6. Technikum Żywnienia i Usług Gastronomicznych – zawód: technik żywienia i usług gastronomicznych;
7. Technikum Organizacji Reklamy – zawód: technik organizacji reklamy.
8. Liceum Ogólnokształcące;
9. Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych.

W Zespole Szkół im. Konstytucji 3 Maja w roku szkolnym 2017/18 uczy się około 800 uczniów w 30 klasach, dojeżdża około 400 osób, liczba dziewcząt i chłopców jest prawie równa. Młodzież pochodzi z Iławy oraz z okolicznych miejscowości. Szkoła nie posiada własnego internatu ani stołówki. Obserwuje się duże zróżnicowanie kultury osobistej, motywacji do nauki, poczucia własnej wartości i przyswojenia norm i zasad społecznych. Uczniowie w rozmowach z doradcą zawodowym wskazują na brak autorytetów w swoim życiu.

Branżowa Szkoła I stopnia zawiera klasy:

1. wielobranżowe – uczniowie są pracownikami młodocianymi pobierającymi naukę w Zespole Szkół im. Konstytucji 3 Maja w Iławie oraz uczący się zawodu u Pracodawcy;
2. kształcące w zawodzie ślusarz z praktyką zawodową realizowaną w szkole.

W roku szkolnym 2017/2018 w klasach pierwszych Branżowej Szkoły I stopnia uczy się 116 uczniów (w tym 52 dziewcząt i 64 chłopców) oraz 219 uczniów w dotychczasowych klasach Zasadniczej Szkoły Zawodowej. Uczniowie odbywają praktyki zawodowe/praktyczną naukę zawodu u różnych pracodawców.

Uczniowie szkół odbywają praktyki zawodowe u różnych pracodawców. W klasach technikum koniecznym jednocześnie jest wskazanie na możliwości kształcenia po zdaniu egzaminu maturalnego i pomoc w późniejszym wyborze kierunku studiów (czasem zupełnie niezwiązanych z kierunkiem kształcenia zawodowego w technikum, czyli wybranym zawodem).

W szkole był realizowany projekt „*Opracowanie modelu poradnictwa zawodowego oraz internetowego systemu informacji edukacyjno-zawodowej*” realizowanego przez Krajowy Ośrodek Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej. Efektem działań było opracowanie charakterystyki Zespołu Szkół im. Konstytucji 3 Maja w Iławie, wypracowanie Planu wsparcia dla szkoły i jego wdrażanie (w tym: stworzenie „Biblioteczki doradcy zawodowego” i „Biblioteczki zawodoznawczej”; utworzenie zakładem dotyczących doradztwa edukacyjno – zawodowego w komputerach dostępnych w bibliotece szkolonej; ujednociono sposoby wsparcia rodziców; przygotowano kadrę pedagogiczną i pracodawców do zmian w kształceniu zawodowym). Dotychczas w Zespole Szkół im. Konstytucji 3 Maja w Iławie nie zatrudniono doradcy zawodowego na odrębnym etacie – zadania te są powierzone doradcy zawodowemu Panu Grzegorzowi Grabskiemu. Jednocześnie zadania z obszaru pomocy psychologicznej – pedagogicznej powierzone są pedagogowi szkolnemu Pani Halinie Serebrennikow. Zadania obu osób łączone są z realizacją pracy zawodowej w charakterze nauczyciela przez G. Grabskiego i pedagoga panią H. Serebrennikow. Znacznie utrudnia to realizację zadań. Wszystkie działania p. G. Grabski realizuje w ramach własnego doskonalenia zawodowego i w swoim wolnym czasie, p. H. Serebrennikow zadania wykonuje łącząc pracę w charakterze pedagoga i doradcy zawodowego. Zatem działania doradcy zawodowego muszą ograniczyć się do możliwości organizacyjnych i czasowych doradcy oraz uczniów, nauczycieli, rodziców i dyrekcji szkoły – będą to zatem działania głównie wspierające i odpowiadające na zapotrzebowanie społeczności szkolnej. Do realizacji zadań doradczych wykorzystywane są pomieszczenia szkolne (sale lekcyjne, gabinet pedagoga oraz gabinet do pracy indywidualnej), w których

realizuje się wszystkie zadania, w tym: rozmowy oraz konsultacje indywidualne i grupowe. Pani Halina Serebrennikow zadania wykonuje w gabinecie pedagoga.

Część działań nadzoruje i monitoruje oraz wspiera Pani Małgorzata Janiszek – wicedyrektor ds. kształcenia zawodowego.

Część zadań realizowana jest we współpracy z instytucjami wspierającymi pracę w obszarze doradztwa edukacyjno – zawodowego.

Równocześnie, w związku z dokonaniem przez uczniów wyborem zawodu i kierunku kształcenia czyli podjęciem pierwszych decyzji edukacyjno – zawodowych, odstąpiono od działań wspierających wybór zawodu, koncentrując się na wspieraniu młodzieży i rodziców w utrzymaniu motywacji do nauki i rozwoju osobistego oraz przygotowania młodzieży do ustawicznego kształcenia.

W zakresie procesów decyzyjnych należy koncentrować się na orientacji zawodowej (pojmowanej tu jako wsparcie dla decyzji podjętych oraz poszerzanie i pogłębianie wiedzy o możliwości zmiany zawodu bądź pozyskiwania nowych kwalifikacji w kształceniu poza szkolnym i poza formalnym – walidacja kompetencji) oraz procesach postdecyzyjnych – wspieranie uczniów, którzy muszą zmienić zawód i/lub typ szkoły.

Realizując zadania doradcze wszyscy pracownicy Zespołu Szkół im. Konstytucji 3 Maja w Iławie kierują się dobrem wszystkich wychowanków i ich rodziców oraz wspierają wszystkie zainteresowane osoby w realizacji własnych celów zawodowych.

W roku szkolnym 2016/2017 w Zespole Szkół im. Konstytucji 3 Maja w Iławie była realizowana innowacja pedagogiczna WDROŻENIE DZIAŁAŃ MOTYWACYJNO – INFORMACYJNYCH ZWIĄZANYCH Z DORADZTWEK EDUKACYJNO – ZAWODOWYM „Zawód – szkoła - przyszłość”. Innowacja uzyskała akceptację Rady Pedagogicznej oraz Warmińsko – Mazurskiego Kuratora Oświaty w Olsztynie. Dodatkowo w roku 2016/2017 były testowane scenariusze i materiały dotyczące doradztwa edukacyjno – zawodowego wypracowane w ramach Projektu „Efektywne doradztwo edukacyjno – zawodowe dla dzieci, młodzieży i dorosłych” (Projekty współfinansowane przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego). W bieżącym roku szkolnym – 2017/2018 – doradca zawodowy Grzegorz Grabski współpracując z Ośrodkiem Rozwoju Edukacji w Warszawie – nadal testuje materiały wypracowywane w tym Projekcie.

Korzyści, mogące wynikać z działalności dyrekcji Zespołu Szkół im. Konstytucji 3 Maja w Iławie oraz pedagoga, doradcy zawodowego i nauczycieli zagadnień związanych z doradztwem edukacyjno - zawodowym:

Dla indywidualnych odbiorców:

- dostęp do informacji zawodowej – dla uczniów, nauczycieli i rodziców, pracodawców,
- poszerzanie edukacyjnych i zawodowych perspektyw uczniów,
- trafniejsze podejmowanie decyzji związanych z dalszym kształceniem i podejmowaniem działań zawodowych,
- łatwiejsze wejście na rynek pracy dzięki poznaniu procedur pozyskiwania i utrzymania pracy,
- dostosowywanie się do potrzeb rynku pracy,
- świadomość – możliwości wielokrotnej zmiany zawodu,
- mniej niepowodzeń związanych z porzucaniem lub zmianą szkoły,
- mniej niepowodzeń związanych z podjęciem pracy, zmianą miejsca odbywania praktyk, zmianą kierunku kształcenia.

Dla szkoły:

- realizacja zadań zawartych w Statucie,
- zapewnienie ciągłości działań orientacyjno-doradczych,

- koordynacja zadań wynikających z programów wychowawczych szkół,
- stworzenie bazy informacyjnej w zakresie rozmieszczenia szkół oraz systematyczna jej aktualizacja.

Dla pracodawców:

- zwiększenie szansy odpowiedniego przygotowania kandydatów do pracy,
- wzmacnianie poczucia sprawstwa i decyzyjności w trakcie realizacji zadań zawodowych.

Dla państwa i władz lokalnych:

- zwiększenie świadomości społecznej związanej z planowaniem kariery zawodowej,
- efektywne przeciwdziałanie bezrobociu,
- utwierdzanie w podjętych decyzjach zawodowych i mobilizowanie do zdobycia zawodu,
- zapoznawanie z funkcjonowaniem i zadaniami instytucji rynku pracy, wspierającymi osoby szukające zatrudnienia bądź zmiany pracy,
- zapewnienie powszechności usług doradczych zalecanych przez Komisję Unii Europejskiej.

Wybrani realizatorzy działań powiązanych z WSDZ w Zespole Szkół im. Konstytucji 3 Maja w Iławie.

W Zespole Szkół im. Konstytucji 3 Maja w Iławie w realizację działań związanych z doradztwem zawodowym zaangażowani są wszyscy członkowie Rady Pedagogicznej: dyrektor, nauczyciele wychowawcy, nauczyciele przedmiotowi, nauczyciel-bibliotekarz, specjaliści (m.in. pedagog, psycholog, doradca zawodowy) oraz inne osoby zatrudnione w szkole, np. pielęgniarka szkolna.

Poniżej przedstawiono zakres działań w zakresie doradztwa dla poszczególnych osób i formę organizacji wewnątrzszkolnego systemu doradztwa:

Do zadań Dyrektora Zespołu Szkół im. Konstytucji 3 Maja w Iławie zaliczyć należy:

- ✓ dalsze, systematyczne wspieranie i wspomaganie działań osób odpowiedzialnych za doradztwo zawodowe w odpowiednim przygotowaniu młodzieży do dorosłego, zawodowego życia;
- ✓ budowanie dalsze dobrego klimatu społecznego i dobrych relacji wśród społeczności szkolnej dla doradztwa zawodowego;
- ✓ dalsze realizowanie spotkań z rodzicami uczniów zawierające pogadanki i informacje zawodoznawcze, motywujące do systematycznego uczenia się i zdobywania kwalifikacji i kompetencji oraz zdawania egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawodzie;
- ✓ dalsze wspieranie nauczycieli chcących podnieść własne kompetencje i umiejętności przez udział w różnych formach doskonalenia zawodowego;
- ✓ dalsza działalność na rzecz tworzenia nowych kierunków kształcenia odpowiadających na potrzeby rynku pracy;
- ✓ dalsza, stała i pogłębiająca się współpraca z instytucjami wspierającymi;

- ✓ umożliwienie i udział szkoły w Targach Edukacyjnych, Dniach Otwartych i innych wydarzeniach promujących Zespół Szkół im. Konstytucji 3 Maja w Iławie;
- ✓ wyrażanie zgody na działania wspierające proces orientacji zawodowej u uczniów przez spotkania instytucjach wspierających;
- ✓ kontynuowanie działań zmierzających do zatrudnienia doradcy zawodowego w szkole.

Zadania te były zawarte w „*Planie Wsparcia*” dla Zespołu Szkół im. Konstytucji 3 Maja w Iławie i są nadal aktualne.

Zadania doradcy zawodowego.

Jednym z zadań współczesnej szkoły jest przygotowanie uczniów do pełnienia ról społeczno-zawodowych. Nauczyciele na lekcjach przedmiotowych włączają zagadnienia z doradztwa zawodowego, aby zapewnić ciągłość działania wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego. Zadaniem doradcy jest stała współpraca z nauczycielami oraz wspieranie młodzieży i rodziców uczniów w zdobyciu wybranego zawodu oraz przygotowaniu się do wyzwań przyszłości, w tym: do ustawicznego uczenia się.

Rekomendowane działania dla doradcy zawodowego umieszczone w „*Planie wsparcia*” to:

- wspieranie dyrektora szkoły, kadry kierowniczej i nauczycieli w realizacji zadań związanych z doradztwem zawodowym, orientacją zawodową i zachodzącymi zmianami;
- dalsza konsekwentna i systematyczna realizacja zadań własnych;
- realizacja innych, związanych z doradztwem zawodowym, przedsięwzięć i projektów na rzecz społeczności szkolnej;
- wspieranie młodzieży w odpowiedzialnym przygotowaniu się do dorosłego życia – osobistego i zawodowego;
- pozyskiwanie zasobów bibliotecznych i udostępnianie ich osobom zainteresowanym;
- w miarę możliwości konsultowanie zadań z zakresu doradztwa z pedagogiem szkolnym, pielęgniarką, Radą Pedagogiczną, Samorządem Uczniowskim i rodzicami oraz pracodawcami;
- ułatwianie i umożliwianie kontaktu z instytucjami wspierającymi w miarę możliwości i potrzeb;
- wspieranie dyrektora w dążeniu do zatrudnienia doradcy zawodowego w Zespole Szkół im. Konstytucji 3 Maja w Iławie;
- aktualizacja informacji i wiedzy dotyczącej doradztwa zawodowego i udostępnianie jej zainteresowanym osobom;
- kontynuowanie działań mających na celu promocję szkoły w środowisku lokalnym i poza nim;
- podjęcie działań zmierzających do podniesienia prestiżu doradztwa zawodowego wśród uczniów, nauczycieli, rodziców i innych osób.

Rekomendowane działania dla pedagoga szkolnego i specjalistów:

- określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów,
- włączają treści z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego w prowadzone przez siebie zajęcia z uczniami,

- współpracują z wychowawcami klas w realizacji doradztwa edukacyjno- zawodowego dla uczniów,
- włączają się w proces podejmowania przez uczniów decyzji edukacyjnych i zawodowych (informacje dotyczące ucznia wynikające z pracy specjalisty),
- współpracują z doradcą zawodowym oraz z innymi nauczycielami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem edukacyjno – zawodowym;
- inne, wynikające z bieżącej działalności Szkoły, zadania i działania.

Rekomendowane działania dla nauczycieli – bibliotekarzy:

- współpracuje z doradcą zawodowym oraz z innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym,
- opracowuje i aktualizuje, udostępnia zasoby dotyczące doradztwa edukacyjno- zawodowego,
- włącza się w organizowane przez szkołę i instytucje zewnętrzne wydarzenia z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego;

Rekomendowane działania – inne osoby zatrudnione w szkole np. pielęgniarka:

- współpracuje z doradcą zawodowym oraz z innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym,
- udziela informacji o kwestiach zdrowotnych ważnych z punktu widzenia wybranych przez uczniów zawodów,
- organizuje dla uczniów spotkania dotyczące dbania o stan zdrowia i bezpieczeństwo oraz kształtowanie właściwych nawyków adekwatnych do zawodów wybranych przez uczniów.

Odpowiedzialność za wprowadzanie treści doradztwa edukacyjno – zawodowego spoczywa na wszystkich pracownikach Zespołu Szkół im. Konstytucji 3 Maja w Iławie – zarówno na doradcy zawodowemu, pedagogu, nauczycielach i wychowawcach, pracownikach świetlicy, bibliotekarzach oraz na pracownikach administracji i obsługi.

PRZYKŁADOWE MOŻLIWOŚCI WPROWADZANIA TREŚCI ORIENTACI I PORADCNICTWA ZAWODOWEGO NA ZAJĘCIACH PRZEDMIOTOWYCH

Analiza podstawy programowej kształcenia ogólnego i programów nauczania poszczególnych przedmiotów ogólnokształcących w różnych typach szkół (Technikum, Branżowa Szkoła I Stopnia z klasami Zasadniczej Szkoły Zawodowej), pozwoliła ustalić przykładowe treści realizowanych z doradztwa zawodowego w naszej szkole:

Lekcja przedmiotowa	Realizowane treści
język polski	autoprezentacja, prezentacja, selekcja informacji ze źródeł naukowych w kontekście podanego tematu, perswazja i argumentacja przedstawionej tezy, budowanie tekstu retorycznie poprawnego, pisanie wypowiedzi w formie CV, listu motywacyjnego, podania, ogłoszenia.
języki obce	określenie własnego hobby, mówienie o sobie, o swoim wyglądzie, zainteresowaniach, poznawanie słownictwa odnoszącego się do cech osobowych, pisanie korespondencji formalnej, poznawanie zawodów związanych z handlem, słownictwo pomagające dokonać zakupów za granicą, rozmowa kwalifikacyjna (dialog z pracodawcą), pisanie CV.
wos, historia	poznanie własnej osobowości, poznanie potrzeb człowieka, szanowanie praw i obowiązków człowieka i obywatela, wypełnianie różnego rodzaju formularzy, promowanie postaw humanitarnych, poznanie podstawowych zasad obowiązującego prawa w Polsce.
religia	poznanie osobowości ludzkich, kształtowanie poczucia własnej wartości, wartości moralne w różnych zawodach, określenie własnych celów życiowych - powołanie do zawodu, praca jako wartość.
technologia informacyjna /informatyka	wyszukiwanie i gromadzenie informacji w Internecie, przedstawienie usług i form działania technologii informacyjnej (e-banki, e-nauka, informacyjna e-book, e-learning), poruszanie się po wirtualnym rynku pracy, uświadomienie potencjału Internetu.
matematyka	rozmowy i dyskusje z uczniami dlaczego uczymy się matematyki, jaka jest jej przyszłość w życiu codziennym, wskazanie gałęzi wiedzy, w których podstawą jest matematyka np. budownictwo, elektronika, mechanika, nauki ekonomiczne, stolarstwo, wskazywanie zawodów, które wymagają bardzo dobrej znajomości matematyki np. matematyka teoretyczna, geodezja, księgowość, rachunkowość, sprzedawca, przygotowanie uczniów do egzaminów maturalnych, wspieranie nauczycieli przedmiotów zawodowych w przygotowaniu ucznia do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe, rozwiązywanie zadań praktycznych: np. wyliczenie kosztów remontu, doliczenie podatku dochodowego, wypełnianie PIT, wybór dobrej lokaty itp.
podstawy przedsiębiorczości,	przygotowanie do wykonywania pracy zawodowej, do wejścia na rynek pracy, przygotowanie ucznia do egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe, przygotowanie do rozwiązywania zadań praktycznych.

przysposobienie obronne	kształtowanie ochrony życia i zdrowia własnego oraz innych, przygotowanie ucznia do indywidualnego ratownictwa przedmedycznego w nagłych stanach zagrożenia życia, promowanie postaw humanitaryzmu - międzynarodowa pomoc humanitarna oraz zagadnienia z prawa humanitarnego, poznawanie zasad rekrutacji, do służb mundurowych w szczególności Sił Zbrojnych RP, zapoznanie z pracą w służbach obrony cywilnej, wolontariat idea i uczestnictwo.
fizyka	maszyny proste - dźwignie - omówienie zawodów budowlanych, mechanicznych, omówienie zawodów z nadawaniem i odbioru dźwięku, muzyka, przekazywanie wiedzy o szkodliwości hałasu, elementy astronomii, elektryczności, z robotyki i automatyki itd.
biologia	umiejętność udzielania I pomocy przedmedycznej (ratownictwo medyczne), prawidłowe żywienie (dietetyka), zastosowanie genetyki i techniki inżynierii genetycznej (biotechnologia) higiena wypoczynku, eliminacja stresu, doping i jego skutki, rodzaje osobowości (wspólnie z wychowaniem fizycznym – edukacja zdrowotna).
chemia	zasady bhp w pracowni chemicznej (laborant), I pomoc w przypadku poparzeń środkami chemicznymi oraz zatrucia środkami chemicznymi (ratownictwo medyczne), właściwości chemiczne i fizyczne wybranych pierwiastków i ich związków (w budownictwie, metalurgii, hutnictwie, farmacji, włókiennictwie, szkło laboratoryjne (laborant, farmaceuta, lekarz, sporządzanie roztworów o znacznym stężeniu (laborant, farmaceuta, lekarz, strażak).
geografia	rynek pracy w Iławie (powiecie iławskim) i powiecie ostródzkim oraz działdowskim i nowomiejskim, bezrobocie w Polsce, struktura zatrudnienia w Polsce, poszukiwane zawody, przemysł nowych technologii, problemy globalizacji.
godzina z wychowawcą	umiejętność komunikowania się, samopoznanie, radzenie sobie ze stresem, autoprezentacja, budowanie poczucia własnej wartości, wybór zawodu, zajęcia integracyjne, wspólne imprezy klasowe, rozmowy indywidualne. Samowiedza a samoocena, zewnątrz – i wewnątrz – sterowność (poczucie kontroli własnego życia).
wychowanie fizyczne	uczeń: omawia zalecenia dotyczące aktywności fizycznej w zależności od płci, okresu życia i rodzaju pracy zawodowej; wykonuje ćwiczenia kształtujące i kompensacyjne w celu przeciwdziałania negatywnym dla zdrowia skutkom pracy, w tym pracy w pozycji siedzącej i przy komputerze; wyjaśnia, dlaczego zdrowie jest wartością dla człowieka i zasobem dla społeczeństwa oraz na czym polega dbałość o zdrowie w okresie młodości i wczesnej dorosłości - zgodnie z treściami podstawy programowej.
biblioteka	korzystanie z Internetu, własne możliwości i umiejętności w poszukiwaniu pracy, prezentacja własnej osoby (wygląd zewnętrzny) pokaz makijażu biznesowego, właściwy ubiór, udostępnianie informatorów o studiach wyższych. Korzystanie z „Biblioteczki zawodoznawczej” dla uczniów i „Biblioteczki doradztwa zawodowego” dla nauczycieli.

* - należy różnicować Podstawy Programowe Kształcenia Ogólnego dla dotychczasowych klas ZSZ i dla klas pierwszych BS I oraz klas technikum.

W przypadku realizacji podstawy programowej kształcenia w zawodach i tzw. przedmiotów zawodowych – treści doradztwa edukacyjno – zawodowego, dalszej ścieżki kariery czy uzyskania nowych kwalifikacji (na bazie nowych umiejętności i kompetencji) są wprowadzane przez cały okres nauki – są integralną częścią procesu dydaktyczno – wychowawczego realizowanego w Zespole Szkół im. Konstytucji 3 Maja w Iławie. W przypadkach szczególnych – konieczności zmiany kierunku kształcenia (zawodu wyuczanego) należy wspierać ucznia i jego rodzinę w podejmowaniu decyzji drugiego wyboru, tak by był on jak najbardziej trafny i umożliwił kontynuowanie nauki bez wielkich strat dla ucznia, ze wspieraniem go i ukierunkowywaniem na sukces w postdecyzji zawodowej.

PRZYKŁADOWA TEMATYKA ZAJĘĆ DO REALIZACJI

Podane poniżej tematy są przykładowymi, możliwymi do realizacji. Zarówno uczniowie, jak i nauczyciele i rodzice mogą wskazać inne obszary tematyczne przydatne i sugerować przeprowadzenie zajęć.

Tematy przykładowe:

Zajęcia dla uczniów (grupowe, realizowane w trakcie zajęć do dyspozycji wychowawcy bądź lekcjach przedmiotowych):

1. Kim jestem? – mój bilans kompetencji.
2. Kim będę? - scenariusz opisujący przyszłe stanowisko pracy ucznia.
3. Moje zasoby – moje szanse.
4. Motywacja do nauki - jak się uczyć by się nauczyć?
5. Mój zawód – marzenia a realia.
6. Moja kariera zaczyna się dziś - co mnie napędza?
7. Moje osobiste portfolio – jak Cię widzą....
8. Razem czy osobno – współdziałanie i współpraca a moja praca.
9. Prokrastynacja czyli czemu nie mam czasu...,
10. Moje dokumenty aplikacyjne.
11. Rozmowa kwalifikacyjna – co jest ważne.
12. Dokumenty aplikacyjne z wykorzystaniem TIK
13. Moje role zawodowe – kwalifikacje, kompetencje, postawy.
14. Mit pierwszego wrażenia czyli zmiana jest możliwa.
15. Europass – moje dokumenty w sieci Internet.
16. Skończyłem szkołę i co dalej?
17. Poszukuję pracy - kto mi pomoże?
18. PUP, WUP, Internet czy gazeta czyli jak i gdzie szukać pracy?
19. Rynek pracy – to nie takie straszne.
20. Co pozwoli mi utrzymać pracę, która mnie satysfakcjonuje? Kompetencje społeczne moim atutem.

Zajęcia dla rodziców – tematy na spotkania z rodzicami:

1. Moje dziecko w „Mechaniku” czyli wszystko o naszej szkole.
2. Jak wesprzeć dziecko w jego karierze edukacyjnej, zawodowej i osobistej?
3. Kiedy jest koniec nauki?
4. Portfolio młodego człowieka szansą na dobry start zawodowy.
5. Instytucje rynku pracy – kto może wspierać moje dziecko w karierze?

6. Kończy szkołę, nie kończy nauki czyli co dalej po „Mechaniku”?
7. Moje (dorosłe) dziecko kończy szkołę, co jeszcze mogę zrobić?

Zajęcia dla Pracodawców – spotkania z Dyrekcją Zespołu Szkół im. Konstytucji 3 Maja w Hławie, nauczycielami i pracownikami pedagogicznymi, doradca zawodowym i rodzicami w celu organizacji życia szkoły, współpracy i współdziałania na rzecz uczniów oraz wymiany informacji.

PRZYKŁADOWE SPOSOBY DOKUMENTOWANIA PRZEKAZYWANYCH INFORMACJI ZAWODOZNAWCZYCH I REALIZOWANYCH ZADAŃ ZWIĄZANYCH Z DORADZTWE EDUKACYJNO – ZAWODOWYM.

1. Doradca zawodowy:
 - a) zapisy kontaktów indywidualnych;
 - b) zapisy o grupowych formach wsparcia uczniów, rodziców i nauczycieli;
 - c) wpisy w dzienniku lekcyjnym (temat zajęć, zapis w „Ważnych wydarzeniach z życia klasy” lub w „Notatkach”);
 - d) przekazywanie informacji o udziale w formach doskonalenia związanych z doradztwem zawodowym.
2. Pedagog szkolny:
 - a) notatki służbowe dotyczące podejmowanych działań;
 - b) zapisy kontaktów indywidualnych w dzienniku pedagoga;
 - c) zapisy o grupowych formach wsparcia uczniów, rodziców i nauczycieli;
 - d) wpisy w dzienniku lekcyjnym (temat zajęć, zapis w „Ważnych wydarzeniach z życia klasy” lub w „Notatkach”);
 - e) przekazywanie informacji o udziale w formach doskonalenia związanych z doradztwem zawodowym.
3. Nauczyciele – wychowawcy klas:
 - a) zapisy kontaktów indywidualnych w dzienniku lekcyjnym (dotyczy rodziców i uczniów);
 - b) wpisy w dzienniku lekcyjnym (temat zajęć, zapis w „Ważnych wydarzeniach z życia klasy” lub w „Notatkach”) dotyczące wydarzeń związanych z realizacją elementów doradztwa edukacyjno - zawodowego;
 - c) przekazywanie informacji o udziale w formach doskonalenia związanych z doradztwem zawodowym dyrekcji szkoły, udział w posiedzeniach szkoleniowych Rady Pedagogicznej;
 - d) zapisy w przyjętych i realizowanych programach nauczania oraz programach wychowawczych wskazujące na przekazywanie treści związanych z doradztwem;
 - e) przekazywanie informacji o udziale w formach doskonalenia związanych z doradztwem zawodowym.
4. Dyrektor szkoły:
 - a) notatki służbowe dotyczące podejmowanych działań;
 - b) zapisy kontaktów indywidualnych z rodzicami, uczniami i pracodawcami;
 - c) wpisy w protokołach Rady Pedagogicznej.

Sojusznicy i sieci wsparcia dla realizacji Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa wsparcie merytoryczne, organizacyjne, metodologiczne i formalne dla szkół, w tym także dla technikum stanowią: poradnie psychologiczno-pedagogiczne, ośrodki doskonalenia nauczycieli, biblioteki pedagogiczne i centra kształcenia praktycznego. Jednakże szkoła dodatkowo powinna pozyskać partnerów wspierających działania związane z doradztwem edukacyjno-zawodowym. Są to instytucje,

placówki, firmy, które mogą być angażowane w działania kierowane do trzech grup adresatów: uczniów, nauczycieli i rodziców.

Zespół Szkół im. Konstytucji 3 Maja w Iławie współpracuje między innymi z:

- ✓ Zarządem Powiatu Iławskiego jako organem prowadzący szkołę;
- ✓ Warmińsko – Mazurski Kuratorem Oświaty w Olsztynie jako organem nadzoru pedagogicznego szkoły;
- ✓ Powiatowym Urzędem Pracy w Iławie;
- ✓ Cechami Rzemiosł oraz pracodawcami;
- ✓ Powiatowym Centrum Kształcenia Praktycznego w Iławie;
- ✓ Powiatowym Centrum Rozwoju Edukacji w Iławie;
- ✓ Sądem Rejonowym;
- ✓ Ośrodkiem Psychoedukacji, Profilaktyki Uzależnień i Pomocy Rodzinie w Iławie;
- ✓ uczelniami wyższymi;
- ✓ szkołami podstawowymi (w tym z oddziałami gimnazjalnymi);
- ✓ Młodzieżowe Centrum Kariery i Punktem Pośrednictwa Pracy OHP w Iławie;
- ✓ Komendą Miejską Policji;
- ✓ Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie;
- ✓ Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej;
- ✓ Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej;
- ✓ innymi osobami i instytucjami wspierającymi działalność Zespołu Szkół im. Konstytucji 3 Maja w Iławie.

Ewaluacja wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego:

Ewaluacja służy ocenie skuteczności funkcjonowania wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego. Odnosi się ona do wszystkich działań, skierowanych do młodzieży (udzielanej informacji, rozmów indywidualnych, pracy grupowej, itd.), do rodziców, nauczycieli i pracodawców.

Ewaluacja formatywna dokonywana jest przez każdą z osób realizujących zadania z obszaru doradztwa edukacyjno – zawodowego po ich wykonaniu.

Ewaluacja sumatywna (przeprowadzana przez pedagoga, doradcę zawodowego i dyrektora Zespołu Szkół im. Konstytucji 3 Maja w Iławie) będzie odbywała się na koniec roku szkolnego – zostanie ona przedstawiona Radzie Pedagogicznej wraz z ewentualnymi wnioskami na kolejny rok szkolny.

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego jest spójny ze Statutem Zespołu Szkół im. Konstytucji 3 Maja w Iławie, Programem Wychowawczo – Profilaktycznym szkoły.

Opracował
Grzegorz Grabski
doradca zawodowy

Iława, 01 września 2017r.